

– 472 с.

Анотація

Дердюк Б.М. Сутність судового провадження у справах неосудних і обмежено осудних осіб. – Стаття.

У статті розглядаються питання процесуальної сутності судового провадження у справах неосудних і обмежено осудних осіб. Автором визначено мету застосування примусових заходів медичного характеру та запропоновано внесення відповідних змін до чинного законодавства України.

Ключові слова: неосудність, обмежена осудність, психічні розлади.

Аннотация

Дердюк Б.М. Сущность судебного производства по делам невменяемых и ограничено вменяемых лиц. – Статья.

В статье рассматриваются вопросы процессуальной сущности судебного производства по делам невменяемых и ограниченно вменяемых лиц. Автор определил цель применения принудительных мер медицинского характера и предложил внесение соответствующих изменений в действующее законодательство Украины.

Ключевые слова: невменяемость, ограниченная вменяемость, психические расстройства.

Summary

Derdyuk B.M. The essence of hearing cases of the insane and limited responsible persons. – Article.

This article covers questions concerning procedural essence of hearing cases of the insane and limited responsible persons. The author has defined the aim of application of coercive measures of medical nature and has offered certain changes to the law of Ukraine in action.

Keywords: insanity, limited sanity, mental disorders.

УДК 343.131.3

О.Г. Дехтяр

здобувач кафедри кримінального

права, процесу і криміналістики
Івано-Франківського факультету
Національного університету
«Одеська юридична академія»

ЗАСАДА БЕЗПОСЕРЕДНОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗАНЬ, РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

У п. 6 ч. 1 ст. 7 КПК України безпосередність дослідження показань, речей, документів визначена в якості загальної засади кримінального провадження. Норми ст. 23 КПК України визначають основні елементи змісту засади безпосередності дослідження показань, речей і документів лише в контексті процесуальної діяльності суду. Водночас, відомчі нормативні акти поширюють її дію і на органи досудового розслідування. Так, у п. 1.4 Положення про органи досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.08.2012 р. № 686 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.10.2012 р. за № 1769/22081, в якості одного з принципів, відповідно до яких здійснюється діяльність органів досудового розслідування, визначається безпосередність дослідження показань, речей і документів [1].

При цьому необхідно звернути увагу на те, що п. 16 ч. 1 ст. 7 і ст. 23 КПК України визначають досліджувану засаду як безпосередність дослідження показань, речей і документів, але у нормах ч. ч. 1 і 2 ст. 23 КПК України йдеться про безпосереднє дослідження доказів. Ч. 2 ст. 84 КПК України до числа процесуальних джерел доказів, крім показань, речових доказів і документів, відносить також і висновки експертів. З огляду на це вони підлягають безпосередньому дослідженню та оцінці слідчим, прокурором і врахуванню при постановленні процесуальних рішень.

Дослідженню особливостей реалізації засади безпосередності у кримінальному провадженні в юридичній літературі присвячена належна увага. Зокрема, окреслене коло питань, досліджували Ю.П. Аленін, Т.Т. Алієв, О.О. Власов, В.К. Волошина, С.О. Гриненко, Ю.М. Грошевий, Н.О. Громов, А.А. Кайгородов, О.В. Капліна, Л.В. Карабут, Є.Г. Коваленко,

О.М. Ларін, В.Я. Лівшиць, В.Т. Маляренко, Д.А. Мезінов, Т.М. Мірошніченко, М.М. Михеєнко, В.Т. Нор, В.Т. Томін, Л.Д. Удалова, Д.В. Філін, В.М. Хотенець, В.П. Шибіко, В.Д. Шундіков та інші. Проте, більшість таких праць опубліковані до прийняття нового КПК України. Окрім того, вони містять спірні положення щодо змісту засади безпосередності та меж її реалізації у стадіях досудового розслідування та судового розгляду. Викладене зумовлює необхідність постановки в якості мети цієї статті встановлення співвідношення механізму реалізації засади безпосередності дослідження показань, речей і документів під час досудового розслідування та судового розгляду.

Безпосереднє дослідження показань, речей і документів, яке здійснюється судом, істотно відрізняється від їх дослідження слідчим, прокурором. По-перше, дослідження доказів слідчим, прокурором тісно пов'язане з їх збиранням та процесуальним закріпленням. Визначаючи поняття «дослідження доказів у суді», Н.Ю. Черкасова вказує на принципову відмінність і самостійність двох форм дослідження доказів: їх збирання, яке супроводжується перетворенням за формою отримуваних фактичних даних, та їх розгляду, за якого наявні у справі дані зберігають свою первинну форму [2, с.8]. Таким чином, якщо під час досудового розслідування сторонами кримінального провадження і потерпілим здійснюється збирання доказів (ч. 1 ст. 93 КПК України) та їх процесуальна фіксація, то у ході судового розгляду відбувається дослідження доказів, яке являє собою пізнавальну діяльність суду, спрямовану на безпосереднє сприйняття наявних фактичних даних. Таке дослідження включає перевірку доказів, зібраних у стадії досудового розслідування, але не обмежується нею. Оскільки слідчий, прокурор чинним кримінальним процесуальним законом віднесені до сторони обвинувачення (п. 19 ч. 1 ст. 3 КПК України), обвинувальний ухил у їх процесуальній діяльності зі збирання доказів є очевидним. Враховуючи обмежений характер діяльності сторони захисту зі збирання доказів, надання суду повноважень щодо дослідження усіх доказів (як обвинувальних, так і виправдувальних) є цілком виправданим.

У цьому контексті заслуговує на увагу норма ч. 4 ст. 291 КПК України, яка визначає вичерпний перелік процесуальних документів, які додаються до обвинувального акта та забороняє надання суду інших документів до початку судового розгляду. Вказана норма спрямована на запобігання формуванню у суду обвинувального ухилу та дозволяє йому самостійно визначити напрямки та обсяг їх дослідження з урахуванням

думок сторін. Аналізуючи норму ч. 4 ст. 291 КПК України, Л.В. Карабут обґрунтовано вказує, що вона виступає позитивною новелою нового КПК України, яка гарантує реалізацію засади безпосередності дослідження доказів сторін, оскільки за такого підходу до врегулювання даного питання реалізація засади безпосередності дослідження доказів набуває реального змісту [3, с.274].

По-друге, суд досліджує докази за безпосередньої участі сторін обвинувачення та захисту. Так, ч. 2 ст. 318 КПК України передбачає, що судовий розгляд здійснюється в судовому засіданні з обов'язковою участю сторін кримінального провадження, крім випадків, передбачених КПК України. Водночас, ч. 1 ст. 23 КПК України розкриває вказаний елемент змісту засади безпосередності виключно через процесуальну діяльність суду. Необхідно погодитися з позицією А.М. Скліzkова, який аналізуючи норму ч. 1 ст. 240 КПК Російської Федерації, аналогічну за змістом ч. 1 ст. 23 КПК України, вказує, що в ній «допущена неточність: безпосереднє дослідження доказів у судовому засіданні розкривається тільки через дії суду, а це не відповідає змагальній формі процесу і загально визнаній міжнародно-правовій нормі про право обвинуваченого допитувати свідків, що дають показання проти нього» [4, с.10].

У юридичній літературі звертається увага на те, що безпосередня участь сторін у судовому розгляді кримінального провадження дозволяє їм особисто сприйняти докази, на підставі чого сформулювати повне уявлення про обставини конкретного кримінального провадження. Так, Є.Г. Коваленко та В.Т. Малярєнко відзначають, що учасники кримінального провадження «мають можливість одержати інформацію про події справи шляхом особистого, безпосереднього сприйняття всіх доказів у судовому засіданні, одержаних із перших джерел» [5, с.344]. Поділяючи таку позицію, М.С. Строгович розглядає засаду безпосередності в якості гарантії забезпечення прав сторін у судовому розгляді та вказує, що «їм гарантовано, що жоден доказ, недосліджений судом за участі сторін, не буде покладений судом в основу вироку» [6, с.158-159].

При цьому вченими вказується на одночасне сприйняття доказів судом і сторонами. Зокрема, автори науково-практичного коментаря до КПК України за редакцією В.Я. Тація, В.П. Пшонки та А.В. Портнова наголошують, що безпосереднє дослідження всіх доказів у судовому засіданні є важливою умовою їх одностайного сприйняття судом та учасниками судового провадження [7, с.74]. Аналогічну позицію відстоює Т.Б. Чеджемов, на думку якого сутність засади безпосередності

полягає в тому, що «між судом і доказами, з однієї сторони, і між судом та особами, які беруть участь у справі, немає посередніх ланок» [8, с.17]. Таким чином, дія засади безпосередності забезпечує сторонам можливість одночасно із судом особисто сприймати показання, речі та документи у ході їх дослідженні. З огляду на норми ст. ст. 351 – 361 КПК України, сторони беруть активну участь у дослідженні доказів, а засада змагальності сторін зумовлює зміст і процесуальний характер їх діяльності у судовому розгляді: сторони формують свої правові позиції у конкретному кримінальному провадженні та користуються рівними правами щодо подання суду своїх доказів і доведення перед судом їх переконливості.

По-третє, у стадії судового розгляду безпосередньо у ході дослідження доказів перевіряється їх достовірність. Як відзначає І.Л. Петрухін, засада безпосередності полягає «у забезпеченні перевірки точності та повноти сприйняття та запам'ятовування інформації допитуваною особою, справжності й точності відображення події у речових доказах і документах» [9, с.408]. Норми кримінального процесуального закону закріплюють загальні правила з'ясування достовірності показань, речей і документів. Наприклад, із метою перевірки достовірності документів учасникам кримінального провадження надається право: 1) ставити запитання щодо документів свідкам, експертам, спеціалістам; 2) просити суд виключити його з числа доказів і вирішувати справу на підставі інших доказів або призначити відповідну експертизу цього документа (ч. ч. 2 і 3 ст. 358 КПК України). У разі виявлення розбіжностей між дослідженим документом та іншими доказами суд з метою з'ясування причин цих розбіжностей, має право провести інші процесуальні дії: в основному, допит свідків і призначення експертизи. Як правило, у випадку наявності розбіжностей між документом та іншими доказами, допиту в якості свідка підлягає особа, яка склала цей документ. Водночас, залежно від виду документа допиту можуть підлягати й інші особи. Так, В.Т. Нор вказує, що в якості свідків можуть бути допитані: 1) працівники правоохоронних органів, зокрема міліції, члени громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовці, які виконували обов'язки щодо охорони громадського порядку стосовно обставин, спричинених затриманням ними підозрюваного чи припиненням злочину, поведінки обвинуваченого в минулому, тощо; 2) працівники органів, що проводять оперативно-розшукову діяльність, які спостерігали за діями

підозрюваного чи обвинуваченого; 3) працівники контрольно-ревізійних органів та інспекцій, на підставі матеріалів яких відкрите кримінальне провадження; 4) особи, присутні під час проведення слідчих дій на досудовому розслідуванні справи (поняті, спеціалісти, перекладачі тощо), зокрема з метою усунення розбіжностей в інформації, яка зафіксована у протоколі слідчої дії та одержана під час судового слідства [10]. Крім того, з огляду на норми ч. ч. 2 і 3 ст. 256 КПК України в якості свідків можуть бути допитані: 1) особи, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії; 2) особи, які були залучені до їх проведення; 3) особи, з приводу дій або контактів яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії.

Крім того, з'ясовуючи достовірність документів, залежно від їх виду суд вправі призначити почеркознавчу, авторознавчу, фототехнічну експертизу, технічну експертизу документів, експертизу відеозвукозапису тощо. Учасники кримінального провадження користуються правом поставити перед експертом питання, які підлягають включенню до ухвали суду про призначення експертизи, за винятком випадків, коли відповіді на них не стосуються кримінального провадження або не мають значення для судового розгляду (ч. 3 ст. 332 КПК України).

По-четверте, стосовно реалізації засади безпосередності у стадії судового розгляду кримінальний процесуальний закон встановлює значно меншу кількість обмежень в особистому сприйнятті доказів, порівняно зі стадією досудового розслідування. Виходячи з істотного значення, яке засада безпосередності має для постановлення законного та обґрунтованого рішення, вченими звертається увага на винятковий характер таких обмежень. Зокрема, Д.А. Мезінов відзначає, що її обмеження «необхідно допускати лише у виняткових випадках, закріплених у законі й обґрунтованих, як правило, неможливістю реалізації цієї засади у певних ситуаціях» [11, с.178]. Обмеження в особистому сприйнятті судом доказів передбачені нормами кримінального процесуального закону, які закріплюють повноваження суду щодо: 1) використання під час судового розгляду показань свідка, потерпілого, які були дані ними слідчому судді під час досудового розслідування в судовому засіданні (ч. 5 ст. 225 КПК України); 2) об'єднання та виділення матеріалів кримінального провадження (ст. 334 КПК України); 3) доручення судом за клопотанням сторони кримінального провадження органу досудового розслідування провести певні слідчі (розшукові) дії під час судового провадження (ч. ч. 3 – 6 ст. 333 КПК України); 4) визнання недоцільним дослідження доказів щодо

тих обставин, які ніким не оспоруються (ч. ч. 3 і 4 ст. 349 КПК України). Наведене коло винятків із засади безпосередності дослідження доказів дозволяє погодитися з думкою Ю.В. Кореневського, який відзначає, що «суд володіє більшими порівняно зі слідчим можливостями для всебічного дослідження зібраних доказів, для їх співставлення, критичного осмислювання та оцінки» [12, с.5].

По-п'яте, якщо призначення у конкретному кримінальному провадженні іншого слідчого, прокурора з підстав, визначених п. 2 ч. 2 ст. 39, п. 8 ч. 2 ст. 40, ст. ст. 77, 80 і 81 КПК України, не призводить до проведення досудового розслідування спочатку, то після заміни судді або складу суду з підстав, передбачених ст. ст. 75, 80, 81 і ч. ч. 2 – 5 ст. 83 КПК України, за загальним правилом, закріпленим ч. 1 ст. 319 КПК України, судовий розгляд починається спочатку. Більш чітко нормами кримінального процесуального закону врегульовується початок судового розгляду у випадках направлення кримінального провадження з одного суду до іншого. Так, ч. 6 ст. 34 КПК України передбачає, що суд, якому направлено кримінальне провадження з іншого суду, розпочинає судові провадження зі стадії підготовчого судового засідання незалежно від стадії, на якій в іншому суді виникли обставини, що передбачені ч. 1 ст. 34 КПК України і виступають підставами передачі кримінального провадження на розгляд іншого суду. Норми кримінального процесуального закону про незмінність складу суду, як вказують Ю.М. Грошевий і В.М. Хотенець, «забезпечує безпосереднє сприйняття і оцінку доказів всіма суддями від початку і до кінця судового розгляду, гарантує всебічність, повноту і об'єктивність дослідження всіх обставин кримінальної справи, без яких неможливе постановлення законного, обґрунтованого і справедливого вироку» [13, с.336].

Із загального правила про те, що після заміни судді судовий розгляд розпочинається спочатку, норми ч. 2 ст. 319 та ст. 320 КПК України закріплюють два винятки: 1) суд вмотивованою ухвалою може прийняти рішення про відсутність необхідності розпочинати судовий розгляд з початку та здійснювати повторно всі або частину процесуальних дій, які вже здійснювалися під час судового розгляду до заміни судді, якщо таке рішення не може негативно вплинути на судовий розгляд та за умови дотримання таких вимог: а) сторони кримінального провадження, потерпілий не наполягають на новому проведенні процесуальних дій, які вже були здійснені судом до заміни судді; б) суддя, що замінив суддю, який вибув, ознайомився з ходом судового провадження та матеріалами

кримінального провадження, наявними в розпорядженні суду, згоден з прийнятими судом процесуальними рішеннями і вважає недоцільним нове проведення процесуальних дій, що вже були проведені до заміни судді; 2) якщо під час судового засідання суддю замінює запасний суддя, судовий розгляд продовжується, і у такому разі його закінчує суд у новому складі.

Таким чином, в обох наведених випадках сторони кримінального провадження, потерпілий, беручи участь у судовому розгляді, особисто сприймають докази у процесі їх дослідження. Що стосується суду, то у випадку заміни судді, який передбачений ч. 2 ст. 319 КПК України, суддя, який вступає у справу, повинен особисто сприйняти докази, досліджені попереднім суддею чи складом суду. Таке сприйняття здійснюється шляхом ознайомлення з ходом судового провадження і матеріалами кримінального провадження, наявними у розпорядженні суду. У цьому разі докази, що були досліджені під час судового розгляду до заміни судді, зберігають доказове значення та можуть бути використані для обґрунтування судових рішень (ч. 2 ст. 319 КПК України).

Аналізуючи норми ч. 2 ст. 319 КПК України, окремі вчені звертають увагу на доцільність більш істотного обмеження дії засади безпосередності, спрямованого на забезпечення права особи на справедливий судовий розгляд упродовж розумного строку. Так, Л.В. Карабут відзначає, що «оскільки судовий розгляд в обов'язковому порядку фіксується за допомогою технічних засобів, то суддя, який вступає в справу замість того, що вибув, міг би без будь-яких умов (згоден чи не згоден, вважає за доцільне повторно досліджувати докази чи не бажає) ознайомлюватися із записом засідання і продовжувати судовий розгляд» [3, с.275]. Водночас, така позиція є неприйнятною, оскільки розсуд судді, який вступає у справу, обмежений іншими визначеними кримінальним процесуальним законом умовами, які повинні враховуватися при прийнятті рішення про відсутність необхідності розпочинати судовий розгляд з початку. До числа таких умов належать: 1) можливість негативного впливу такого рішення на судовий розгляд; 2) наполягання сторін кримінального провадження, потерпілого на новому проведенні процесуальних дій, які вже були здійснені судом до заміни судді. У таких випадках суддя, що замінив суддю, який вибув, зобов'язаний прийняти рішення про необхідність розпочинати судовий розгляд з початку та здійснювати повторно всі або частину процесуальних дій, які вже здійснювалися під час судового розгляду до заміни судді.

У випадку заміни судді, який визначений ст. 320 КПК України, запасний суддя, з огляду на норму ч. 1 ст. 320 КПК України, зобов'язаний перебувати у залі судового засідання протягом судового розгляду, внаслідок чого він особисто сприймає показання, речі та документи, які досліджуються судом. Безпосередня участь запасного судді у дослідженні доказів дозволяє стверджувати, що у разі заміни ним судді та продовження судового розгляду судові рішення, які приймаються цим суддею, ґрунтуватимуться на основі особистого сприйняття ним показань, речей і документів.

Підсумовуючи викладене, потрібно відзначити, що дія засади безпосередності дослідження показань, речей і документів поширюється на стадію досудового розслідування, водночас, їй притаманна істотна специфіка, зумовлена наявністю істотних обмежень в особистому сприйнятті слідчим, прокурором показань, речей і документів, зумовлених як обставинами кримінального провадження та місцем вчинення кримінального правопорушення, так і повноваженнями прокурора та керівника органу досудового розслідування. У зв'язку з наявністю цих обмежень слідчий, прокурор повинні перевірити докази, одержані іншими уповноваженими особами, оцінити їх на загальних підставах, а у випадку необхідності та доцільності – повторно провести слідчі (розшукові) дії. На відміну від досудового розслідування, під час судового розгляду такі обмеження носять винятковий характер і зумовлені виключно обставинами конкретного кримінального провадження.

Література:

1. Положення про органи досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України, затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.08.2012 р. № 686 і зареєстроване в Міністерстві юстиції України 22.10.2012 р. за № 1769/22081 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://document.ua/pro-organizaciyu-dijalnosti-organiv-dosudovogo-rozsliduvannj-doc119681.html>.

2. Черкасова Н.Ю. Исследование доказательств в суде первой инстанции: Дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Наталья Юрьевна Черкасова. – Самара, 1993. – 251 с.

3. Карабут Л.В. Кримінальна процесуальна діяльність із безпосереднього дослідження в суді першої інстанції показань, речей і документів за новим КПК / Л.В. Карабут // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 3. – С. 273-276.

4. Склизков А.Н. Принцип непосредственности уголовного судопроизводства: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Антон Николаевич Склизков. – Владивосток, 2007. – 22 с.

5. Коваленко Є.Г. Кримінальний процес України: Підручник / Є.Г. Коваленко, В.Т. Маляренко. – 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 712 с.
6. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса: В 2-х т. / М.С. Строгович. – Т. 1. – М.: Наука, 1968. – 470 с.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; [За заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова]. – Х.: Право, 2012. – 768 с.
8. Чеджемов Т.Б. Судебное следствие / Т.Б. Чеджемов; [Отв. ред. В.В. Шубин]. – М.: Юридическая литература, 1979. – 96 с.
9. Теория доказательств в советском уголовном процессе (Часть общая) / [Под ред. Н.В. Жогина]. – М.: Юридическая литература, 1966. – 584 с.
10. Нор В. Свідок у кримінальному процесі України: коло осіб, предмет показань та свідочий імунітет / В. Нор [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://www.lawyer.org.ua/?w=p&i=13&d=329>.
11. Мезинов Д.А. О проблемах реализации начала непосредственности судебного разбирательства в уголовном судопроизводстве / Д.А. Мезинов // Вестник Омского университета. Серия «Право». – 2008. – № 4 (17). – С. 178-182.
12. Кореневский Ю.В. Судебная практика и совершенствование предварительного расследования / Ю.В. Кореневский. – М.: Юридическая литература, 1974. – 112 с.
13. Кримінальний процес України: Підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти / Ю.М. Грошевий, Т.М. Мірошніченко, Ю.В. Хоматов та ін.; [За ред. Ю.М. Грошевого та В.М. Хотенця]. – Х.: Право, 2000. – 496 с.

Анотація

Дехтяр О.Г. Засада безпосередності дослідження показань, речей і документів та співвідношення механізму її реалізації під час досудового розслідування та судового розгляду. – Стаття.

У статті досліджено особливості реалізації засади безпосередності дослідження показань, речей, документів під час досудового розслідування та судового розгляду, на підставі чого визначено співвідношення механізму її реалізації у вказаних стадіях кримінального провадження.

Ключові слова: засада безпосередності, показання, речові докази, документи, досудове розслідування, судовий розгляд.

Аннотация

Дехтяр О.Г. Начало непосредственности исследования показаний, вещей и документов и соотношение механизма его реализации в ходе досудебного расследования и судебного рассмотрения. – Статья.

В статье исследованы особенности реализации начала непосредственности исследования показаний, вещей, документов в ходе досудебного расследования и

судебного розбирательства, на основани чого определено соотношене механизма его реализации в указанных стадиях уголовного производства.

Ключевые слова: начало непосредственности, показания, вещественные доказательства, документы, досудебное расследование, судебное разбирательство.

Summary

Dekhtyar O.H. The principle of immediacy research of evidence, objects and documents and the correlation of mechanism of its implementation during pre-trial investigation and trial. – Article.

Features of principle of immediacy research of evidence, objects and documents during the pre-trial investigation and trial investigated, on the basis of which the correlation of the mechanism of its realization in this stages of criminal proceeding determined.

Keywords: principle of immediacy, evidence, objects, documents, pre-trial investigation, trial.

УДК 343.1

С.О. Ковальчук

кандидат юридичних наук, доцент
заступник декана Івано-
Франківського факультету
Національного університету
«Одеська юридична академія»,

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ (ДЕРЖАВНИХ СЕКРЕТІВ) У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ, РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ТА РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ: ПОРІВНЯЛЬНО- ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Із метою забезпечення охорони державної таємниці (за законодавством Республіки Білорусь – державних секретів) чинне законодавство України, Російської Федерації та Республіки Білорусь